

Familieverpakking

Een gebroken beschuitje krijgt nachtmerrieachtige proporties - animatiekunstenaars Pashkina & Boekbinder baseerden hun beeldroman op een wrange familiegeschiedenis en vonden fraaie visuele metaforen.

door Joost Pollmann

FCBE
Zhenya Pashkina &
James Boekbinder
Het stempel
***
Uitgeverij Uitgeverij
ISBN: 978 90 486 1111 1 € 25,-

Wij zijn familie, dus we lijken op elkaar. Wij lijken op elkaar, dus we horen bij elkaar.' Ziedaar het motto van de grafische roman *Het stempel*, gebaseerd op Judith Uyterlindes familiegeschiedenis *De vrouw die zegt dat ze mijn moeder is* (2010). Hierin vertelt de schrijfster over het ingewikkelde proces van adoptie - wie is het kind dat niet uit je eigen buik komt? - terwijl ze tegelijkertijd via een verzameling brieven van oma Bep Bloemendal ontdekt wat haar familie in de oorlog is overkomen. Er loopt een rode, frustrerende draad door de familiegeschiedenis, van moeders en dochters die door omstandigheden maar niet bij elkaar kunnen komen.

Het stempel is in nauwe samenwerking met Uyterlinde geschreven en getekend door het Amerikaans-Russische kunstenaarsduo James Boekbinder (1959, New Orleans) en Zhenya Pashkina (1984, Jaroslavl). Ze zijn beiden afkomstig uit de wereld van de animatiefilm.

Al op de derde bladzijde brengen zij in beeld wat het stempel uit de titel is: de dominante trekken in het uiterlijk van de familie Elkerbout, zoals felle ogen, donker haar, zware wenkbrauwen en bolle wangen. In hun visualisering van de familiechroniek gaan de verstrippers vrijmoedig om met de originele tekst. Dat moet ook, waarom zou je er anders voor kiezen een werk van het ene medium naar het andere te verhuizen?

Het mooist zijn de bladzijden waarop Boekbinder en Pashkina in metaforen de gebeurtenissen weergeven, bijvoorbeeld na een dramatisch verlopen kraambezoek waarbij een gebroken beschuitje nachtmerrieachtige proporties krijgt. Of de bladzijde waarop met schaar en plakband is geprobeerd uiteengevallen gezinnen weer aan elkaar te knutselen.

Minder geslaagd zijn de elf pagina's met facsimileweergaven van oma's brieven uit de oorlogsjaren. Dat de bewuste brieven zijn afgebeeld, is begrijpelijk, maar ze zijn in diapositief (wit op donkergrijs) moeilijk leesbaar en vormen een statische reeks.

De oorspronkelijke uitgave van *De vrouw die zegt dat ze mijn moeder is* begint met een dubbele stamboom: van de familie Elkerbout en van de familie

"Sommige leden van onze familie hebben 'het stempel', andere niet." Uit: *Het stempel* van Zhenya Pashkina & James Boekbinder.

Met schaar en plakband wordt een uiteengevallen gezin weer bij elkaar geknutseld

Bloemendal, die samen de voorlopers van Judith Uyterlinde vormen. In *Het stempel* ontbreekt zo'n stamboom, waardoor je soms de weg kwijtraakt en niet meer weet in welke generatie je nou weer bent beland. Dat is jammer, want als je niet weet naar welk personage je zit te kijken, word je er ook niet door geraakt.

Het aangrijpendst is het laatste hoofdstuk, waarin de vertelster ons deelgenoot maakt van haar vreugde om de langverwachte komst van adoptiekindje Luisa. Na het spel met de gelijkenissen die hun stempel op diverse familieleden hebben gedrukt, komt ze tot een bijzondere ontdekking: 'Je kunt je hart helemaal openen voor iemand die totaal anders is dan jij!' Het eindigt passend met een kleurpotloodtekening van Luisa: een mooie bruine huid en pikzwart haar. Geërfd uit Guatemala.

Tot 15 maart is er een tentoonstelling van *Het Stempel* in het café van het Joods Historisch Museum in Amsterdam.